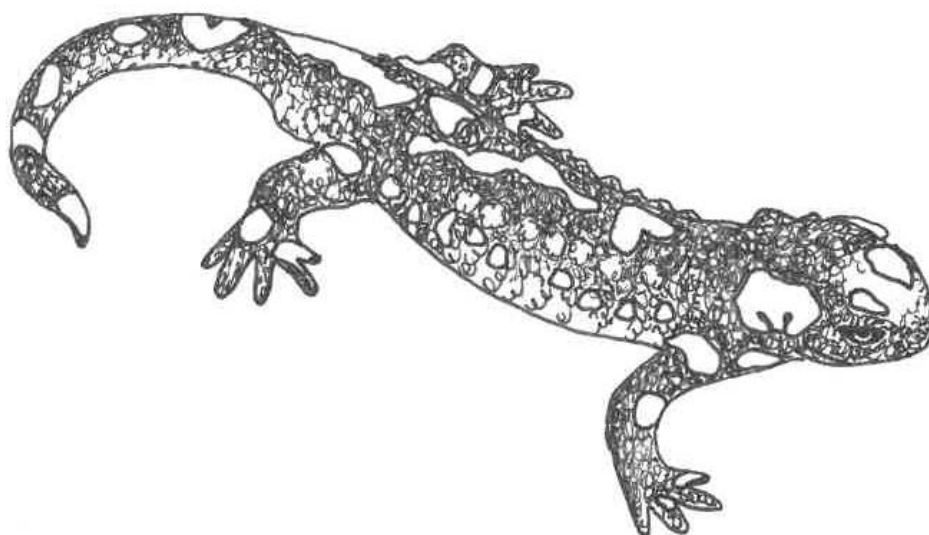

ZPRAVODAJ

životního prostředí města Rakovníka

ročník 2024

číslo 2

Obsah

Úvod:.....	2
Rakovnické posvícení	3
Oslavy Dne stromů v Rakovníku	3
Městská zeleň v roce 2024	5
Okresní ekologická soutěž - podzim 2024	5
Výsledková listina Okresní ekologické soutěže 18. 9. 2024.....	6
Okresní botanická soutěž - podzim 2024	9
Výsledková listina podzimního kola botanické soutěže 17. 10. 2024.....	10
Za sluncem a hvězdami 2024	14
RAKOvčelařici.....	15
Jak pomoci užitečnému hmyzu na zahradě	18
Ptačí budky pro Botanickou zahradu.....	19
Dřeviny na sousedních pozemcích	19
Jaro, období mláďat. Kdy potřebují naši pomoc?	20
Jak a čím správně topit	22
Větrné elektrárny	24
„Zábavní“ pyrotechnika škodí	25
Povinné zálohování nápojových PET lahví a plechovek	27

Úvod:

Vážená čtenářko, vážený čtenáři,
v našem novém čísle zpravodaje se můžete dočíst o nejrozličnějších environmentálních akcích a činnostech, které se v Rakovníku konaly. Většina těchto akcí je podporována Městem Rakovník prostřednictvím grantů v oblasti životního prostředí.

Město investovalo v letošním roce do ošetření další části památné aleje u Rakovnického potoka. Zároveň nechalo zpracovat posouzení zdravotního stavu stromů v Čermákových sadech. Revitalizuje se zeleň v sídlišti Zátíší a také je plánována výsadba dalších cibulovin v různých lokalitách ve městě. Dokončuje se rekonstrukce ul. Palackého, ve které již bylo vysazeno nové stromořadí javorů a osety nové záhony.

Opět jsme se v letošním roce připojili k mezinárodním oslavám Dne Země a Dne stromů celou řadou zajímavých akcí.

V roce 2025 má Město Rakovník v plánu pokračovat v započatých projektech a zároveň začít s projekty novými. Je důležité, aby se naše město rozvíjelo a modernizovalo. Již nyní při přípravě rozpočtu na další rok jsou plánovány důležité rekonstrukce a investice.

Městská zeleň hraje mimořádnou roli ve vazbě na změny klimatu a oteplování. Péče o zeleň obnáší i výměnu starých neperspektivních stromů za nové, které budou sloužit dlouhá léta budoucím generacím. Příkladem je obnova zeleně výsadbou nového stromořadí javorů v Palackého ulici.

V tomto čísle zpravodaje se dále dočtete jak a čím správně topit, jaká by měla být kvalita paliva, jak se bránit proti prodeji nekvalitního paliva a jak za topení ušetřit.

Naším cílem je, aby město Rakovník bylo krásným místem pro život všech jeho obyvatel.

Do nového roku 2025 vám přeji všem pevné zdraví, pohodu a hodně úspěchů.

Váš starosta

PaedDr. Luděk Štíbr

Rakovnické posvícení

Od pátku 30. 8. 2024 do neděle 1. 9. 2024 pořádal Klub kaktusářů při I. ZO Českém zahrádkářském svazu Rakovník v Gymnáziu Zikmunda Wintra „51. výstavu kaktusů a jiných sukulentů“. K vidění bylo přes 1000 ks rostlin kaktusů a jiných sukulentů. Přebytky kaktusů bylo možné na výstavě i zakoupit.

V sobotu 31. 8. 2024 a v neděli 1. 9. 2024 pořádala Botanická zahrada Rakovník při Střední zemědělské škole Rakovník společně se Společností pěstitelů masožravých rostlin a jiných botanických kuriozit – Darwiniana výstavu masožravých rostlin a jiných botanických kuriozit s názvem „Tajemný svět masožravých rostlin“ s doprovodným programem „Polodrahokamy“. V sobotu 31. 8. 2024 pořádal v Čermákových sadech Dům dětí a mládeže v Rakovníku za finanční podpory Města Rakovníka Den otevřených dveří. Návštěvníci si mohli prohlédnout ukázky z činnosti DDM, tvořivou dílničku a chovy zvířat. Zájemci si měli možnost vybrat některý ze zájmových kroužků.

V sobotu 31. 8. 2024 a v neděli 1. 9. 2024 pořádal Český svaz chovatelů ZO Rakovník Okresní výstavu králíků, holubů a drůbeže s ukázkou exotického ptactva a expozice morčat. Akce se konala v areálu ZO Českého svazu chovatelů ve Vladislavově ulici. Návštěvníci zde mohli vidět velké množství ušlechtilých a čistokrevných zvířat.

Oslavy Dne stromů v Rakovníku

Město Rakovník se již léta zapojuje do oslav Dne stromů. Poprvé byl Den stromů slaven v roce 1872 v Nebrasce na podnět J. S. Mortona, který navrhl vyhlášení Národního dne stromů s cílem vyzdvihnout důležitost stromů při zvyšování kvality životního prostředí. Při první slavnosti bylo vysazeno více než milion stromů v Nebrasce. Myšlenka oslav Dne stromů se rychle rozšířila po celých Spojených státech a později i na další kontinenty. Datum oslav Dne stromů je různý, liší se podle klimatických podmínek a toho, kdy je možné stromy vysazovat.

V Čechách byly Svazem spolků okrašlovacích pořádány Stromové slavnosti poprvé masově v roce 1906. Stará tradice československá byla v České republice obnovena v roce 2000, kdy bylo datum první oslavy svátku stromů stanoveno na 20. 10. Od té doby se každoročně v tento den konají výstavy, semináře či koncerty inspirované stromy, také vycházky za stromy a do lesa. Hlavně se v tento den stromy sází.

V Rakovníku byly v roce 2024 v rámci oslav Dne stromů pořádány tyto akce:

Dne 17. 10. 2024 od 8:15 hodin pořádal Dům dětí a mládeže v Rakovníku ve spolupráci se Střední zemědělskou školou Rakovník v rámci oslav Dne stromů v Botanické zahradě v Rakovníku Okresní kolo botanické soutěže pro základní, střední a speciální školy za finanční podpory Města Rakovníka. Tématem letošní soutěže byly „Užitkové i exotické rostliny“. Botanická zahrada byla tradičně otevřena i pro veřejnost. Zároveň probíhala v Klubu DDM Rakovník přednáška Ing. Františka Pazdery na téma „Drobné ovoce v zahradách“.

Dne 17. 10. 2024 od 13:00 hodin do 16:00 hodin byla pro veřejnost otevřena Farní zahrada v Rakovníku, která byla zaregistrována jako významný krajinný prvek a v roce 2008 a počátkem roku 2009 zrekonstruována za finanční podpory Města Rakovníka, Středočeského kraje a řady dalších sponzorů. Byly zde tradičně k vidění fotografie z průběhu rekonstrukce celé farní zahrady.

Ve dnech od 14. 10. 2024 do 28. 10. 2024 pořádal pro veřejnost Kroužek mladých včelařů – Rakovník “RAKOVčelařici“, za finanční podpory Města Rakovníka, na plotě rakovnické botanické zahrady vědomostní kvíz „Den stromů“.

Den otevřených dveří ve farní zahradě

Městská zeleň v roce 2024

V letošním roce se Městu Rakovník podařilo několik zajímavých projektů dokončit a také začít.

Město investovalo v letošním roce do ošetření památné aleje v úseku od Billy k Lounskému mostu a rozšíření a údržby zeleně ve městě. Zároveň nechalo zpracovat posouzení zdravotního stavu stromů v Čermákových sadech. Revitalizuje se zeleň v sídlišti Zátíší a také je plánována výsadba dalších cibulovin v různých lokalitách ve městě. Ty již vysázené byly letos na jaře opravdu nepřehlédnutelné např. Na Váze, v Čermákových sadech, v ul. Pražská a v ul. Na Sekyře. Zrekonstruovány byly ulice Jiráskova, Žlutického, dokončuje se také rekonstrukce ul. Palackého, ve které bylo vysazeno nové stromořadí a osety nové záhony.

V roce 2025 má Město Rakovník v plánu pokračovat v započatých projektech a zároveň začít s projekty novými. Je důležité, aby se město rozvíjelo a modernizovalo. Již teď při přípravě rozpočtu na další rok jsou plánovány další důležité rekonstrukce a investice.

Nově vysazené stromořadí javorů v Palackého ulici

Okresní ekologická soutěž - podzim 2024

Ve středu 18. září 2024 se v Botanické zahradě SZeŠ konalo podzimní kolo okresní ekologické soutěže. Tématem letošního ročníku bylo již tradičně ekologické zemědělství, biopotraviny a zdravý životní styl. Soutěže se zúčastnilo 139 žáků a studentů, kteří si nejprve vyslechli úvodní slovo organizátora Ing. Františka Pazdery ze SZeŠ Rakovník. Poté účastníci procházeli ve dvojicích zahradou a zodpovídali na otázky týkající se již zmíněných témat. Starší žáky a studenty čekalo i poznávání několika exotických a alternativních plodin ekologického zemědělství. Pro všechny účastníky byl připraven také doprovodný program. Mladší děti si vyzkoušely hledačku a doplňovačku s tajenkou, která byla rozmístěna v botanické zahradě kolem bývalého rybníčka. Starší žáci a studenti si zase v Klubu DDM Rakovník vyslechli přednášku o smíšených kulturách v zahradě a ekologickém zahradničení, které jim svým výkladem přiblížil pan Ing. Pazdera. Akce proběhla za finanční podpory

Města Rakovníka, úspěšné řešitele tak čekala výhra v podobě některé z masožravých rostlin, sladké odměny i exotického ovoce.

Výsledková listina Okresní ekologické soutěže 18. 9. 2024

Téma: „Ekologické zemědělství, biopotraviny a zdravý životní styl“

Výsledková listina I.kategorie:

4. - 5. třídy ZŠ

Pořadí	Jméno a Příjmení		Základní škola	BODY celkem
1.	Eliška Prachařová	Sára Slabyhoudová	2. ZŠ Rakovník	16
2.	Magdaléna Valešová	Tereza Lüftnerová	ZŠ Nové Strašecí	14+
3.	Štěpán Mařík	Julie Šebková	ZŠ Nové Strašecí	14
4.- 5.	Bella Kadeřábková	Jakub Paseka	ZŠ Lužná	13
4.- 5.	Tereza Skřivanová	Nela Malichová	ZŠ Jesenice	13
6.- 7.	Anna Filgasová	Judita Čablová	ZŠ Krušovice	12
6.- 7.	Karolína Proškovská	Lucie Netopilíková	ZŠ Lužná	12
8.- 10.	Anna Mandová	Ninka Hoffmannová	ZŠ Mšec	11
8.- 10.	Bára Příbylová	Pavčina Kmet'ová	ZŠ Jesenice	11
8.- 10.	Štěpa Erziaková	Ema Mansfeldová	ZŠ Nové Strašecí	11
11.- 14.	Jaroslav Hlivka	Marek Sára	ZŠ Jesenice	10
11.- 14.	Šimon Seifert	Míra Dokládál	ZŠ Mšec	10
11.- 14.	Terka Remarová	Adam Pochman	2. ZŠ Rakovník	10
11.- 14.	Beáta Benešová	Olivie Hendrychová	ZŠ Kolečovice	10
15.	Natálie Alberovská	Dominika Tvrzová	ZŠ Lužná	9
16.	Petr Teinzer	Eliška Březinová	ZŠ Kolečovice	8
17.	Dominik Vrbík	Michal Zeman	ZŠ Kolečovice	7

Výsledková listina II. kategorie**6. - 7. třídy ZŠ**

Pořadí	Jméno a Příjmení		Základní škola	BODY celkem
1.	Miluše Staňková	Martina Zuzana Gasperová	ZŠ Jesenice	15++
2.	Eliška Gayerová	Martina Hadrboľcová	GZW Rakovník	15+
3.	Vojtěch Čermák		ZŠ Kounov	15
4.- 7.	Barbora Boková	Kateřina Knappová	ZŠ Lužná	14
4.- 7.	Jakub Drexler	Jáchym Košťál	ZŠ Kolečovice	14
4.- 7.	Michal Koutný	Jakub Křižák	GZW Rakovník	14
4.- 7.	Andreas Fabian	Šimon Kamenistý	GZW Rakovník	14
8.- 11.	Natálie Iblova	Andrea Sýkorová	ZŠ Jesenice	13
8.- 11.	Marie Černá	Libuše Fišerová	3. ZŠ Rakovník	13
8.- 11.	Matěj Lidický	Václav Vacínek	ZŠ Mšec	13
8.- 11.	Kristýna Padivá	Anna Vaňková	ZŠ Lužná	13
12.- 18.	Barbora Štěpánová	Eliška Končická	3. ZŠ Rakovník	12
12.- 18.	Valerie Maříková	Týna Jungová	ZŠ Mšec	12
12.- 18.	Vojtěch Šaroch	Tobiáš Poncet	ZŠ Nové Strašecí	12
12.- 18.	Jáchym Vait	Tomáš Pochman	ZŠ Lužná	12
12.- 18.	Eduard Paris	Eliška Koutecká	2. ZŠ Rakovník	12
12.- 18.	Daniel Myšička	Damián Froněk	2. ZŠ Rakovník	12
12.- 18.	Adéla Kriegerová	Ondřej Novák	2. ZŠ Rakovník	12
19.- 20.	Dan Čížek	František Palivec	ZŠ Kounov	11
19.- 20.	Ha Vy Vuong	Hana Černohorská	ZŠ Kolečovice	11
21.- 22.	Stela Dubnová	Marie Ševčíková	ZŠ Nové Strašecí	10
21.- 22.	Klára Heroutová	Alžběta Fröhlichová	ZŠ Nové Strašecí	10
23.	Jaroslav Vrbík	Kryštof Jurovich	ZŠ Kolečovice	9
24.	Zdeněk Janský	Martin Ludický	ZŠ Kounov	8

Výsledková listina III. kategorie**8. - 9. třídy ZŠ**

Pořadí	Jméno a Příjmení		Základní škola	BODY celkem
1.	Josefína Matyášová	Magdalena Veselá	GZW Rakovník	26
2.	Martin Kříž	Michal Slavík	ZŠ Nové Strašecí	23
3.	Magdalena Launová	Barbora Veselá	ZŠ Lužná	18
4.- 5.	Matouš Hanko	Josef Hanko	ZŠ Lužná	16,5
4.- 5.	Laura Zelenková	Vojtěch Gasper	ZŠ Jesenice	16,5
6.	Sylvie Poláková	Viktorie Čadková	2. ZŠ Rakovník	15
7.	Valerie Zemanová	Hana Polívková	ZŠ Nové Strašecí	14,5
8.- 9.	Kateřina Pouzová	Alena Kolská	3. ZŠ Rakovník	14
8.- 9.	Anna Kinkalová	Anežka Řezníčková	2. ZŠ Rakovník	14
10.- 11.	Alena Vágnerová	Karolína Beschier	ZŠ Mšec	13
10.- 11.	Matěj Kadeřábek	Marek Jacák	ZŠ Jesenice	13
12.	Gita Hamouzová	Lenka Vlčková	ZŠ Lužná	12,5
13.	Kateřina Uhrová	Monika Fejfarová	ZŠ Mšec	10,5
14.	Nikol Mlejnková	Jessica Cimrmanová	ZŠ Kounov	10
15.- 17.	Tomáš Václavík	Tobiáš Kovač	ZŠ Jesenice	9,5
15.- 17.	Eliška Jánská	Vanda Veltruská	ZŠ Kounov	9,5
15.- 17.	Monika Macáková	Eliška Kochánková	2. ZŠ Rakovník	9,5
18.- 19.	Jana Vospálková	Martin Skála	3. ZŠ Rakovník	9
18.- 19.	Jan Černohorský	Natálie Červinková	ZŠ Kolečovice	9
20.	Johanka Stašová	Karolína Nezbedová	ZŠ Nové Strašecí	7,5
21.	Barbora Štiková	David Krocak	ZŠ Mšec	6
22.	Karolína Březinová	Václav Černák	ZŠ Kolečovice	5,5
23.	Nela Řezáčová	Anna Stieberová	GZW Rakovník	5
24.	Daniela Broncová	Daniel Kadlák	ZŠ Kounov	4
25.	Valerie Hendrychová	Natálie Puchýřová	ZŠ Kolečovice	3,5

Výsledková listina IV. kategorie střední školy

Pořadí	Jméno a Příjmení			BODY celkem
1.	Jakub Čermák	Vojtěch Příbyl	SZeŠ Rakovník	27
2.	Jan Křížák	Jan Grundmann	GZW Rakovník	22
3.	Johana Gellrichová	Barbora Kubíková	GZW Rakovník	19,5
4.	Jan Vospálek	Daniel Vožeh	GZW Rakovník	19

Soutěže se zúčastnilo 139 žáků.

Soutěžní otázky připravil Ing. František Pazdera, Alena Holá.

Hodnocení: Ing. František Pazdera, Miroslava Donátová, Alena Holá

Zpracovala: Alena Holá

Ekologická soutěž v DDM Rakovník

Okresní botanická soutěž - podzim 2024

V rámci oslav Dne stromů, který každoročně připadá na 20. října, se ve čtvrtek 17. října v Botanické zahradě SZeŠ konalo podzimní kolo okresní botanické soutěže. Letošní ročník byl tradičně zaměřen na užitkové a exotické rostliny. Soutěžící se nejprve sešli v botanické zahradě, aby si vyslechli úvodní slovo organizátora Františka Pazdery a seznámili se s průběhem soutěže. Privítal je i člen Odboru výstavby a životního prostředí Městského úřadu Rakovník pan Martin Krýsa. Soutěžilo se v pěti kategoriích, kdy každý jednotlivec bojoval sám za sebe. Soutěžící v nižších kategoriích odpovídali na otázky týkající se již zmíněných témat. Starší žáky a studenty čekalo i poznávání několika exotických a alternativních plodin. Ti, kteří zrovna nesoutěžili, si mohli na sále Klubu DDM Rakovník poslechnout přednášku pana Ing. Pazdery s názvem „Drobné ovoce v zahradách“ a dozvědět se něco o nově

vznikajícím kroužku Mladého zahrádkáře v Rakovníku. Nejmladší děti si pak vyzkoušely hledačku a doplňovačku s tématem lesních zvířat, která byla rozmístěna v botanické zahradě kolem bývalého rybníčku. Úspěšné řešitele na závěr čekala výhra v podobě některé z exotických masožravých rostlin, literatury od Českého zahrádkářského svazu a sladké odměny.

Výsledková listina podzimního kola botanické soutěže 17. 10. 2024

Téma: „Užitkové i exotické rostliny“.

Výsledková listina soutěžní kategorie:

I.

P.č.	start.číslo	Kategorie	Soutěžící	Škola	Body	Pořadí
1.		I.	Tereza Lüftnerová	ZŠ Nové Strašecí	16	1.
2.		I.	Barbora Sochorková	3. ZŠ Rakovník	11+	2.
3.		I.	Magdaléna Valešová	ZŠ Nové Strašecí	11	3.
4.		I.	Nela Korčáková	ZŠ Šanov	10	4.-6.
5.		I.	Daniel Dvořák	ZŠ Mšec	10	4.-6.
6.		I.	Gabriela Čechrdlová	ZŠ Kolečovice	10	4.-6.
7.		I.	Josef Musil	ZŠ Lužná	9	7.-12.
8.		I.	Milan Těšínský	ZŠ Lužná	9	7.-12.
9.		I.	Ema Liprtová	ZŠ Šanov	9	7.-12.
10.		I.	Kristýna Hejdová	ZŠ Kolečovice	9	7.-12.
11.		I.	Petr Teinzer	ZŠ Kolečovice	9	7.-12.
12.		I.	Eliška Prachařová	2. ZŠ Rakovník	9	7.-12.
13.		I.	Matyáš Procházka	3. ZŠ Rakovník	8	13.-18.
14.		I.	Tereza Skřivanová	ZŠ Jesenice	8	13.-18.
15.		I.	Klára Kotová	ZŠ Krušovice	8	13.-18.
16.		I.	Nina Hoffmannová	ZŠ Mšec	8	13.-18.
17.		I.	Nela Malichová	ZŠ Jesenice	8	13.-18.
18.		I.	Beáta Benešová	ZŠ Kolečovice	8	13.-18.
19.		I.	Klára Vyžďurová	ZŠ Krušovice	7	19.-23.
20.		I.	Robert Filgas	ZŠ Krušovice	7	19.-23.
21.		I.	Václav Šebek	ZŠ Mutějovice	7	19.-23.
22.		I.	Lucie Šimková	ZŠ Kolečovice	7	19.-23.
23.		I.	Míra Dokládál	ZŠ Mšec	7	19.-23.
24.		I.	Markéta Vojtová	ZŠ Jesenice	6	24.-28.
25.		I.	Amelie Svobodová	3. ZŠ Rakovník	6	14.-28.
26.		I.	Alžběta Hromádková	ZŠ Lužná	6	24.-28.
27.		I.	Adéla Mečířová	ZŠ Šanov	6	24.-28.
28.		I.	Tereza Vacková	ZŠ Šanov	6	24.-28.
29.		I.	Šimon Seifert	ZŠ Mšec	5	29.-30.
30.		I.	Denisa Šlégrová	ZŠ Lužná	5	29.-30.
31.		I.	Karolína Proškovská	ZŠ Lužná	4	31.-32.
32.		I.	Michal Šindelář	ZŠ Mšec	4	31.-32.
33.		I.	Leoš Petráš	ZŠ Mutějovice	2	33.

II.

P.č.	start.číslo	Kategorie		Škola	Body	Pořadí
1.		II.	Martina Hadrboľcová	GZW Rakovník	17	1.
2.		II.	Miluše Staňková	ZŠ Jesenice	16+	2.
3.		II.	Andrea Sýkorová	ZŠ Jesenice	16	3.
4.		II.	Tereza Řádová	ZŠ Nové Strašecí	13	4.-6.
5.		II.	Veronika Kahánková	GZW Rakovník	13	4.-6.
6.		II.	Magdalena Veselá	GZW Rakovník	13	4.-6.
7.		II.	Filip Novotný	ZŠ Šanov	12	7.-10.
8.		II.	Jáchym Košťál	ZŠ Kolečovice	12	7.-10.
9.		II.	Tomáš Kočír	ZŠ Jesenice	12	7.-10.
10.		II.	Kristýna Padivá	ZŠ Lužná	12	7.-10.
11.		II.	Jakub Drexler	ZŠ Kolečovice	11	11.-20.
12.		II.	Adéla Blahetová	ZŠ Šanov	11	11.-20.
13.		II.	Ema Majerová	ZŠ Šanov	11	11.-20.
14.		II.	Anna Krabcová	GZW Rakovník	11	11.-20.
15.		II.	Tereza Čečrdlová	ZŠ Kolečovice	11	11.-20.
16.		II.	Hynek Schellrich	ZŠ Mutějovice	11	11.-20.
17.		II.	Michaela Šindlerová	ZŠ Mutějovice	11	11.-20.
18.		II.	Kamila Stašová	ZŠ Nové Strašecí	11	11.-20.
19.		II.	Vojtěch Ryvola	3. ZŠ Rakovník	11	11.-20.
20.		II.	Kateřina Knappová	ZŠ Lužná	11	11.-20.
21.		II.	Eliška Gayerová	GZW Rakovník	10	21.-30.
22.		II.	Mihai Conicov	ZŠ Lubná	10	21.-30.
23.		II.	Michaela Frehlichová	ZŠ Šanov	10	21.-30.
24.		II.	Vojtěch Čermák	ZŠ Kounov	10	21.-30.
25.		II.	Daniel Čížek	ZŠ Kounov	10	21.-30.
26.		II.	Matyáš Vitner	ZŠ Mutějovice	10	21.-30.
27.		II.	Ondřej Novák	2. ZŠ Rakovník	10	21.-30.
28.		II.	Václav Hůla	3. ZŠ Rakovník	10	21.-30.
29.		II.	Zbyšek Pazyna	3. ZŠ Rakovník	10	21.-30.
30.		II.	Martina Zuzana Gasperová	ZŠ Jesenice	10	21.-30.
31.		II.	Šimon Dvořáček	3. ZŠ Rakovník	9	31.-38.
32.		II.	Václav Vladman	ZŠ Lužná	9	31.-38.
33.		II.	Nikol Polcarová	1. ZŠ Rakovník	9	31.-38.
34.		II.	Alice Galko	2. ZŠ Rakovník	9	31.-38.
35.		II.	Kateřina Studničková	1. ZŠ Rakovník	9	31.-38.
36.		II.	Barbora Boková	ZŠ Lužná	9	31.-38.
37.		II.	Eliška Hlavatová	ZŠ Šanov	9	31.-38.
38.		II.	Václav Vacínek	ZŠ Mšec	9	31.-38.
39.		II.	Eva Endlová	ZŠ Mutějovice	8	39.-47.
40.		II.	Adéla Kriegerová	2. ZŠ Rakovník	8	39.-47.
41.		II.	Izabela Amlerová	ZŠ Kounov	8	39.-47.
42.		II.	Dominika Šindelářová	ZŠ Mšec	8	39.-47.

43.	II.	Kryštof Vecka	ZŠ Lubná	8	39.-47.
44.	II.	Valerie Maříková	ZŠ Mšec	8	39.-47.
45.	II.	Michal Brilla	2. ZŠ Rakovník	8	39.-47.
46.	II.	Martina Hamouzová	3. ZŠ Rakovník	8	39.-47.
47.	II.	Anna Mikulková	ZŠ Nové Strašecí	8	39.-47.
48.	II.	Jaroslav Vrbík	ZŠ Kolečovice	7	48.-57.
49.	II.	Kateřina Drábková	ZŠ Nové Strašecí	7	48.-57.
50.	II.	Richard Lechner	1. ZŠ Rakovník	7	48.-57.
51.	II.	Nela Pešková	1. ZŠ Rakovník	7	48.-57.
52.	II.	Hana Černohorská	ZŠ Kolečovice	7	48.-57.
53.	II.	Karolína Morchová	ZŠ Mutějovice	7	48.-57.
54.	II.	Matěj Lidický	ZŠ Mšec	7	48.-57.
55.	II.	Anna Polcarová	ZŠ Kounov	7	48.-57.
56.	II.	Tomáš Pochman	ZŠ Lužná	7	48.-57.
57.	II.	Nela Nokládalová	ZŠ Mšec	7	48.-57.
58.	II.	Damián Franěk	2. ZŠ Rakovník	6	58.-59.
59.	II.	Zuzana Křivohlavá	ZŠ Lubná	6	58.-59.
60.	II.	Adéla Helšusová	ZŠ Kounov	5	60.
61.	II.	Eliška Pazdernatá	ZŠ Lubná	4	61.

III.

P.č.	start.číslo	Kategorie		Škola	Body	Pořadí
1.		III.	Marek Lüftner	ZŠ Nové Strašecí	18	1.
2.		III.	Kristýna Veselá	GZW Rakovník	16	2.
3.		III.	Josef Hanko	ZŠ Lužná	14	3.
4.		III.	Linda Iblova	GZW Rakovník	12,5	4.
5.		III.	Zuzana Zbořilová	ZŠ Lubná	12	5.
6.		III.	Aleš Myšička	2. ZŠ Rakovník	11,5	6.-7.
7.		III.	Jonáš Parkam	ZŠ Nové Strašecí	11,5	6.-7.
8.		III.	Kateřina Benešová	1. ZŠ Rakovník	11	8.
9.		III.	Michal Slavík	ZŠ Nové Strašecí	10,5	9.
10.		III.	Jan Čech	1. ZŠ Rakovník	9,5	10.-11.
11.		III.	René Drenková	2. ZŠ Rakovník	9,5	10.-11.
12.		III.	Laura Zelenková	ZŠ Jesenice	9	12.-13.
13.		III.	Karolína Březinová	ZŠ Kolečovice	9	12.-13.
14.		III.	Matouš Hanko	ZŠ Lužná	8,5	14.-17.
15.		III.	Veronika Větrovcová	ZŠ Lubná	8,5	14.-17.
16.		III.	Mejma Vojtová	GZW Rakovník	8,5	14.-17.
17.		III.	Barbora Štiková	ZŠ Mšec	8,5	14.-17.
18.		III.	Barbora Veselá	ZŠ Lužná	8	18.-23.
19.		III.	Martin Kříž	ZŠ Nové Strašecí	8	18.-23.
20.		III.	Tomáš Václavík	ZŠ Jesenice	8	18.-23.
21.		III.	Venda Veltruská	ZŠ Kounov	8	18.-23.
22.		III.	Lukáš Ryvola	3. ZŠ Rakovník	8	18.-23.
23.		III.	Jan Beneš	1. ZŠ Rakovník	8	18.-23.

24.		III.	Pavlaína Štillerová	ZŠ Kolečovice	7,5	24.-28.
25.		III.	Hana Polívková	ZŠ Nové Strašecí	7,5	24.-28.
26.		III.	Ema Svobodová	ZŠ Lubná	7,5	24.-28.
27.		III.	Natálie Červinková	ZŠ Kolečovice	7,5	24.-28.
28.		III.	Kateřina Uhrová	ZŠ Mšec	7,5	24.-28.
29.		III.	Václav Bělka	3. ZŠ Rakovník	7	29.-34.
30.		III.	Vojtěch Baltiar	ZŠ Lubná	7	29.-34.
31.		III.	Nikola Mlejnková	ZŠ Kounov	7	29.-34.
32.		III.	Valerie Hendrychová	ZŠ Kolečovice	7	29.-34.
33.		III.	Klára Tesařová	1. ZŠ Rakovník	7	29.-34.
34.		III.	Tadeáš Zelenka	ZŠ Mutějovice	7	29.-34.
35.		III.	Marie Liprtová	2. ZŠ Rakovník	6,5	35.-39.
36.		III.	Ondřej Kalaš	ZŠ Lubná	6,5	35.-39.
37.		III.	Lenka Krupičková	2. ZŠ Rakovník	6,5	35.-39.
38.		III.	Magdalena Launová	ZŠ Lužná	6,5	35.-39.
39.		III.	Petr Vostrý	3. ZŠ Rakovník	6,5	35.-39.
40.		III.	Markéta Krupková	ZŠ Mšec	6	40.-43.
41.		III.	Tobiáš Kovač	ZŠ Jesenice	6	40.-43.
42.		III.	Daniela Broncová	ZŠ Kounov	6	40.-43.
43.		III.	Matyáš Žipek	ZŠ Mutějovice	6	40.-43.
44.		III.	Tereza Tesařová	1. ZŠ Rakovník	5,5	44.-45.
45.		III.	Vojtěch Gasper	ZŠ Jesenice	5,5	44.-45.
46.		III.	Berenika Svobodová	GZW Rakovník	5	46.
47.		III.	Eliška Jánská	ZŠ Kounov	4,5	47.-48.
48.		III.	Lucie Anna Černá	ZŠ Jesenice	4,5	47.-48.
49.		III.	Jan Černohorský	ZŠ Kolečovice	4	49.
50.		III.	Daniel Kadlák	ZŠ Kounov	3	50.

IV.

P.č.	start.číslo	Kategorie		Škola	Body	Pořadí
1.		IV.	Jan Křižák	GZW Rakovník	24	1.
2.		IV.	Vojtěch Příbyl	SZeŠ Rakovník	18,5	2.
3.		IV.	Tadeáš Peroutka	GZW Rakovník	14	3.
4.		IV.	Johana Gellrichová	GZW Rakovník	13,5	4.

V.

P.č.		Kategorie		Škola	PORADÍ	BODY celkem
1.		V.	Dominika Kučabová	SŠ, ZŠ a MŠ speciální Rakovník	1.	10+
2.		V.	Alice Ullrichová	SŠ, ZŠ a MŠ speciální Rakovník	2.	10
3.		V.	Anna Kubačová	SŠ, ZŠ a MŠ speciální Rakovník	3.	8+
4.		V.	Filip Palkoska	SŠ, ZŠ a MŠ speciální	4.-6.	8

				Rakovník		
5.		V.	Bruno Suchomel	SŠ, ZŠ a MŠ speciální Rakovník	4.-6.	8
6.		V.	Tibor Brhlík	SŠ, ZŠ a MŠ speciální Rakovník	4.-6.	8
7.		V.	Veronika Miková	SŠ, ZŠ a MŠ speciální Rakovník	7.-9.	7
8.		V.	Mário Bihár	SŠ, ZŠ a MŠ speciální Rakovník	7.-9.	7
9.		V.	Nicolas Kováč	SŠ, ZŠ a MŠ speciální Rakovník	7.-9.	7
10.		V.	Daniel Šerhaut	SŠ, ZŠ a MŠ speciální Rakovník	10.	7

Soutěže se zúčastnilo 158 soutěžících.

Soutěžní otázky připravil Ing. František Pazdera.

Výsledkovou listinu zpracovala Dne 18. 10. 2024 Alena Holá.

Podzimní kolo botanické soutěže v botanické zahradě

Za sluncem a hvězdami 2024

V pátek 18. října 2024 jsme uspořádali už 8. ročník přírodovědné akce s názvem „Za Sluncem a hvězdami“. Kolem čtvrté hodiny odpolední jsme se sešli s účastníky v Klubu DDM v Čermákových sadech, kde si děti odložily svá zavazadla a připravily si karimatky a spacáky na noční přespání. Letos jsme se za pozorováním oblohy vypravili do hvězdárny v Žebráku, kde nás už očekával pan Vladislav Slezák, který pro nás měl připravený pestrý program. Nejprve jsme v nově zřízeném planetáriu, které se nachází v centru městečka Žebrák, viděli několik krátkých filmů týkajících se Hvězdárny Žebrák, velikosti planet, projektu letu

na Mars apod. Děti se často zapojovaly do diskuze a dávaly panu Slezákovi zajímavé otázky i podněty. Potom jsme si v kopuli planetária ještě prohlédli, jak by měla aktuálně vypadat noční obloha a naučili jsme se vyhledávat a poznávat některá souhvězdí. A protože už se téměř setmělo a nad naším územím měla být dobře vidět kometa Tsuchinshan-Atlas, vydali jsme se krátkou procházkou k samotné hvězdárně. Tady jsme pozorovali noční oblohu a pan Slezák nás pomocí laserového ukazovátka seznámil se známými i méně známými souhvězdími a planetami. Na kometu jsme bohužel štěstí neměli, protože byla skrytá za oblaky, ale později jsme ve hvězdářské věži s astronomickým dalekohledem poměrně dobře viděli Měsíc a jeho krátery a mnohonásobně přiblíženou planetu Saturn s prstencem složeným z plynů. Děti se v přízemních místnostech hvězdárny také dozvěděly mnoho informací týkajících se samotné hvězdárny a dobývání Vesmíru od hlavního konstruktéra hvězdárny Ervína Wollera, a mohly si tu prohlédnout modely některých raket a raketoplánů. Když jsme se všichni vystřídali u dalekohledu i na prohlídce hvězdárny, mohli jsme vyrazit zpátky do Rakovníka, kde si děti vyčistily zuby, v pyžamech se zachumlaly do svých spacáků a nechaly si zdát vesmírný sen.

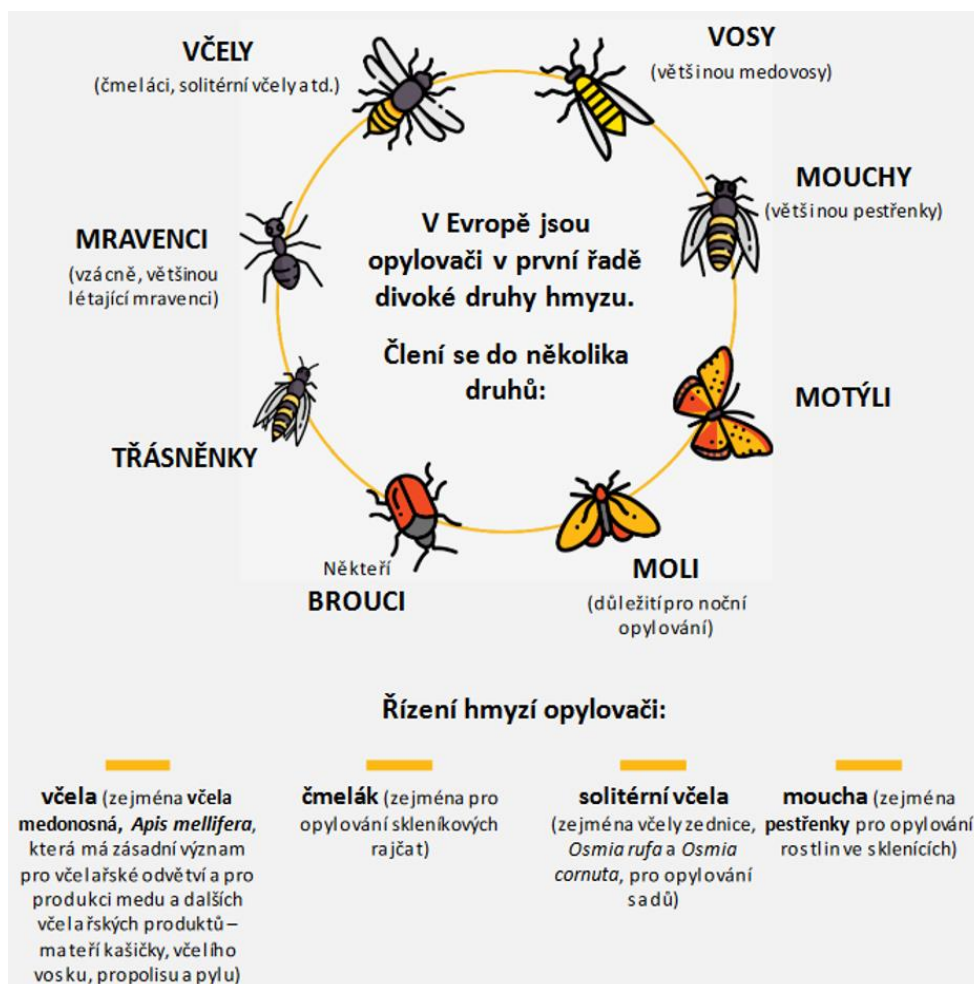
Za sluncem a hvězdami

RAKOVčelařici

Vysvětlovat srozumitelně pojmy jako jsou „BIODIVERZITA, OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, KLIMATICKÉ ZMĚNY, INVAZNÍ ROSTLINY A ŽIVOČICHOVÉ“ je těžké i dospělým. O to důležitější je, aby je dobře chápala generace dětí a dospívající mládeže. Ano, základní poučky možná slýchávají ve škole, ale důležité je jejich pochopení a získávání praktických zkušeností. K tomu mohou dobře sloužit i mimoškolní zájmové aktivity jako jsou

třeba různé typy „přírodovědných kroužků“. V Rakovníku mezi ně můžeme řadit například kroužek včelařské mládeže, který zde od roku 2010 působí pod názvem RAKOvčelařici. Členové kroužku zde mají praktickou možnost pochopit shora uvedená slova na skupině hmyzu, kterou tvoří „opylovatelé“.

Děti v tomto kroužku brzy pochopí, že právě pro zachování biodiverzity není „samospásné“ pouze chránit a chovat VČELU MEDONOSNOU (*Apis mellifera*), ale je třeba se také věnovat ochraně a péči o další druhy užitečného hmyzu.

RAKOvčelařici si však kladou ještě vyšší cíle. Uvědomují si, že velký problém je malá (nebo dokonce žádná) informovanost o ostatních hmyzích opylovatelích. K šíření jakési „osvěty“ v této oblasti se již při svém vzniku rozhodli používat také formu SOUTĚŽE, která je nenásilná a oblíbená zvláště u mladé generace. Dlouholetou tradici tak získaly některé soutěže, které členové kroužku spolu se svým zřizovatelem spolkem VČELÍ STRÁŽ, z.s. organizují.

Pro rakovnickou veřejnost jsou to především tzv. soutěže „Na plotě“ Rakovnické botanické zahrady, které jsou organizovány ku příležitostem významných dní – **Mezinárodní den včel** (20.5.), **Den stromů** (20.10.), **Mezinárodní den biodiverzity** (22.5.). Také letos se do nich zapojily stovky rakovnických občanů různého věku.

Širší okruh veřejnosti oslovují RAKOvčelařici každoročním organizováním čtyř celostátních soutěží:

- **„O POHÁR VČELKY MÁJI“** – výtvarná soutěž na téma hmyzích opylovatelů do které se jenom v tomto roce přihlásilo přes 560 obrázků a keramických výtvorů.
- **„MEDFOTO“** – fotografická soutěž, kde nejenom mladí fotografové zachycují hmyzí opylovatele – včely medonosné, čmeláky, pestřenky, včely samotářky, motýly a další.
- **„HMYZÍ HOTEL“** – do této soutěže se hlásí tvůrci „hmyzích domečků“, které slouží mnohému užitečnému hmyzu jako úkryt, nebo jako místo k výchově nové generace.
- **„HMYZÍ LOUKA“** – je soutěž pro každého, kdo ve svém okolí vytvoří prostor, na kterém rostou nektarodárné a pylodárné rostliny, sloužící jako pastva hmyzím opylovatelům.

Vyhlášení výsledků a předání cen vítězům některých soutěží došlo letos například v zábavném areálu MAJALAND (Tuchomeřice). Je potěšující, že například mezi vítězi výtvarné soutěže byla i zástupkyně rakovnického výtvarného kroužku LŠU – Zuzana Blažková.

Aby mohli RAKOvčelařici i nadále pokračovat ve svých aktivitách děkují i Městu Rakovník za podporu jejich činnosti.

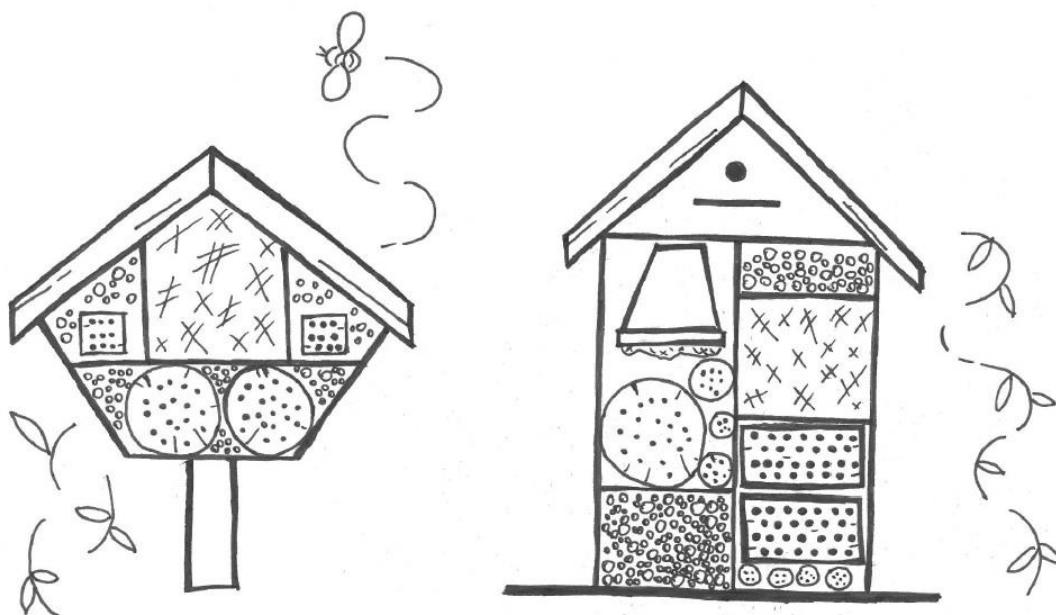
Jiří Cafourek, vedoucí kroužku RAKOvčelařici

Jak pomoci užitečnému hmyzu na zahradě

Z krajiny mizí závratným způsobem veškerý hmyz. Za pouhých pětadvacet let se na našem území jeho počet snížil na čtvrtinu. Situace by mohla být za několik desítek let natolik vážná, že se zhroutí celý ekosystém. Na hmyzu totiž závisí život savců, ptáků, obojživelníků i plazů. Mizí také včely samotářky, které pomáhají opylovat až 80 % zemědělských plodin. Důvodem takto velkého úbytku hmyzu je dnešní způsob zemědělství, kdy se používá velké množství pesticidů, které ničí nejen škůdce, ale právě i prospěšný hmyz. Problémem je také intenzivní využívání krajiny. Z polí mizí remízy, ostrůvky se stromy, tůň a pásy s lučním kvítím, které poskytovaly útočiště nejen hmyzu, ale i volně žijícím zvířatům. Pomoci zmírnit tyto dopady můžeme například tím, že budeme kupovat bio potraviny z udržitelného zemědělství, jako to dělají například obyvatelé Velké Británie na doporučení místních vědců. Vytváří se tak tlak na zemědělce, aby změnili styl své zemědělské výroby.

Hmyzu, který se z těchto důvodů nemá kde schovat a rozmnožovat, můžeme nabídnout zázemí přímo na své zahradě, kde bude přínosem pro naše rostliny i pro okolní krajinu. Existují tzv. hmyzí domky, či hotely, které se stanou vítaným domovem pro prospěšný hmyz, jako jsou například právě zmíněné včely samotářky, zlatoočka, škvoři, berušky či motýli. Můžeme tak získat nejen vítané opylovače ale i dravý hmyz, který ničí škůdce. Larvy zlatooček a berušek totiž požírají mšice, škvoři pak larvy motýlích škůdců.

Domky se dají buď zakoupit již hotové, nebo si je můžete vyrobit sami. Hmyzí hotel se dá vyrobit v podstatě z čehokoliv od staré palety po šuplík či dutý kmen. Výplň je pak dobré zajistit co nejpestřejší. Použijeme šišky, bambusová stébla, seno, mech, větvičky a listí. Dobré je umístit do hotelu, pokud je dostatečně velký i cihly či kmeny s otvory, které do nich vyvrtáme. Ty slouží jako úkryt a místo rozmnožování včel samotářek. Domeček je vhodné opatřit stříškou a na přední straně pletivem abychom zamezili nechtěnému vyzobávání hmyzu ptactvem. Domeček je pak vhodné umístit na zeď či na strom. Volíme suché slunné místo orientované na jihovýchodní či jihozápadní stranu 1 až 2 metry nad zemí. Osídlení domečku poznáme mimo jiné i podle toho, že budou dutinky zalepené tzv. víčkem, které tvoří včela samotářka.

Obyvatele domečku můžeme pozorovat zejména na jaře příštího roku od založení. Na zimu domeček ponecháme na místě nebo ho přesuneme do kůlny či stodoly. Musíme ale dávat pozor na hmyz, který v domečku přezimuje.

Mezi další opatření, jak pomoci užitečnému hmyzu na zahradě patří omezení sečení trávníků, omezení používání pesticidů, udržování pestrosti květin, které jsou důležité pro rozmnožování hmyzu anebo například rozmísťování misek s vodou pro obyvatelé zahrady v parných letních dnech. Zamyslet se nad úbytkem hmyzu a nad ekologičtějším stylem života by se měl každý z nás. Hmyz totiž tvoří základ každého potravního řetězce. Recykluje živočišný odpad, opyluje velkou většinu všech rostlin, stará se o škůdce a mnoho dalšího.

Ptačí budky pro Botanickou zahradu

Jako každoročně Rakovnický ornitologický spolek Fénix za podpory Města Rakovníka provedl údržbu ptačích budek umístěných ve městě. Zaměřili jsme pozornost na starší ptačí budky rozmístěné v areálu Botanické zahrady města. Celkem jsme rámci zimní údržby opravili, vyčistili a připravili na další hnízdní sezónu 13 poškozených budek a dalších 5 sýkorníků jsme instalovali. V zahradě hnízdí sýkory modřinky, koňadry, brhlík lesní, rehek zahradní nebo vrabec polní. Vyskytuje se zde také žluna šedá, strakapoud velký, střízlík obecný nebo červenka obecná. U nově zbudované vodní plochy hledá potravu konipas horský.

V rámci zimní údržby budek proběhne ukázka hnízd a příkrmování ptáků pro žáky školy F.Diepolta."

Za ROS Fénix, Milan Tichai

Dřeviny na sousedních pozemcích

Dřeviny na hranicích pozemků bývají častým problémem mezi sousedy. Dle § 7 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), jsou dřeviny chráněny před poškozováním a ničením.

Dle § 1016 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů neučiní-li to vlastník v přiměřené době poté, co ho o to soused požádal, smí soused šetrným způsobem a ve vhodné roční době odstranit pouze kořeny nebo větve stromu přesahující na jeho pozemek, působí-li mu to škodu nebo jiné obtíže převyšující zájem na nedotčeném zachování stromu (části dřevin může šetrně odstranit pouze tak a v takové míře, aby nedošlo k poškození dřeviny ve smyslu § 7 odst. 1 zákona. To znamená, že u dřevin nepřesahujících svými částmi na sousední pozemek nemůže soused požadovat jejich odstranění nebo je sám odstranit dle § 1016 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

Dále dle § 1017 odst. 1 a 2 má-li pro to vlastník pozemku rozumný důvod, může požadovat, aby se soused zdržel sázení nových stromů v těsné blízkosti společné hranice pozemků, a vysadil-li je nebo nechal-li je vzrůst, aby je odstranil. Nestanoví-li jiný právní předpis nebo neplyne-li z místních zvyklostí něco jiného, platí pro stromy dorůstající obvykle výšky přesahující 3 m jako přípustná vzdálenost od společné hranice pozemků 3 m a pro ostatní stromy 1,5 m. Ustanovení odstavce 1 se nepoužije, je-li na sousedním pozemku les nebo sad,

tvoří-li stromy rozhradu nebo jedná-li se o strom zvlášť chráněný podle jiného právního předpisu.

V případě nutnosti kácení dřevin rostoucích mimo les, pokud tato dřevina bude mít obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí větší než 80 cm nebo půjde-li o dřeviny, které nesplňují charakteristiky uvedené ve vyhlášce č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, ve znění vyhlášky č. 222/2014 Sb., je nutné, aby vlastník pozemku, na kterém předmětné dřeviny rostou, požádal orgán ochrany přírody o povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les dle § 8 odst. 1 zákona.

Pokud nedojde po ústním a písemném vyzvání k dohodě mezi vlastníky, je třeba se obrátit na soud a věc řešit jako občanskoprávní spor.

Jaro, období mlád'at. Kdy potřebují naši pomoc?

Již v únoru se v přírodě můžeme setkat s mlád'aty volně žijících zvířat. Ať už jde o malé kolouchy, srnčata či zajíčky. To právě období mlád'at nastává ale až od března do května, kdy záchranné stanice pro volně žijící živočichy, které jsou rozmístěny po republice tak, aby pokryly celé území, zaznamenávají velký nápor příjmů, bohužel mnohdy zbytečně odebraných mlád'at z přírody.

Každý by měl vědět, že na mlád'ata savců ve volné přírodě se nesahá a tento fakt by se měl neustále lidem připomínat. Problém je však trochu složitější a je důležité si ho podrobně rozepsat.

Kdy tedy mlád'ata volně žijících živočichů potřebují naši pomoc?

Srnčata, zajícci

Srna mládě po porodu nechává na místě a dochází jej pouze prvních pár dní jednou za několik hodin krmit mateřským mlékem. Mládě je dobře maskované svým zbarvením a sedí nehybně v porostu. Pokud na srnče v přírodě narazíme, opustíme co nejrychleji místo a necháme jej v klidu ležet. Srna nás zřejmě nervózně sleduje zpozzdálí. Jiná situace nastává, pokud vidíme mládě zmateně pobíhat a pískat. Takové mládě je opuštěné a potřebuje naši pomoc. Další situace, která může nastat je, že je mládě zraněné, i v tomto případě mláděti pomůžeme. V obou těchto případech nejdříve kontaktujeme záchrannou stanici a postupujeme dle

pokynů. Dále může nastat situace, že sice mládě leží nehybně a čeká na matku, ale nachází se uprostřed pole nebo louky, která má být posečena. V tomto případě vezmeme rukavice nebo natrháme velké množství trávy, kterou mládě uchopíme a přeneseme na bezpečné místo kousek dál, kde si ho srna najde. Podobně postupujeme i v případech nálezů mlád'at ostatní vysoké zvěře (jelen, daněk, apod.).

Podobný postup praktikujeme i v případě nálezů malých zajíčků, kteří se rodí již brzy zjara až do podzimu. Stejně jako srnčata po narození sedí dobře maskovaní nehnutě v trávě a matka je chodí jednou denně krmit. Lidský pach je pro matku rovněž důvodem pro opuštění mláděte.

Selata divokých prasat

Selata se rodí v hustém porostu či jiných skrytých místech a matka s nimi setrvává několik dní, až do doby, kdy jsou schopná doprovázet matku při shánění potravy. Většinou početná skupinka selat, která jsou světlá s hnědými pruhy, tedy všude bachyni následuje. Naši pomoc potřebují osiřelá selata, která zjevně poblíž matku nemají. Takové sele kvičí a hledá matku. Zpočátku pozorujeme, zda se bachyně někde neobjeví, jelikož obvykle svá mláďata tvrdě brání. Pokud zjistíme, že je sele opuštěné či zraněné, potřebuje naši pomoc.

Veverky

Veverčí mláďata se rodí v hnízdech či dutinách stromů. Může se stát, že veverčí mládě najdeme na zemi. K pádu může dojít při přenosu matkou ze stromu na strom, poničením hnízda při kácení dřevin nebo po útoku predátorů, kdy například straky mohou na veverku útočit. Naši pomoc potřebují nevidomá, prochladlá, nebo zraněná mláďata, která nalezneme na zemi.

Ježci

Mláďata ježků se rodí v kupkách sena, listí či větví, mnohdy přímo na zahradách. Pro ježky jsou obydlené oblasti výhodné díky množství potravy, kterou nacházejí, ať už jde o hmyz nebo přímo granule pro psy a kočky, které objeví v misce u dveří. Mláďata začnou být samostatná až ve věku od 5 - 6 týdnů. Naši pomoc potřebují v případě, že dojde ke zničení jejich hnízda, nebo když najdeme mládě osamocené přes den, například s velkou invazí parazitů.

Šelmy

Šelmy rodí svá mláďata v norách a dutinách, které mohou být zničeny během stavebních prací nebo při kácení dřevin. Osiřelá mláďata, nebo mláďata ze zničených nor a dutin potřebují lidskou pomoc. Pokud však v přírodě narazíme na neporušené příbytky s mláďaty a vidíme je v klidu odpočívat, či pohybovat se v blízkosti, nejspíš je jejich matka někde poblíž a shání jim potravu. Proto se mláďat nedotýkáme a místo co nejrychleji opustíme.

Zpěvní ptáci

Mláďata zpěvných ptáků neumějí po opuštění hnízda ještě pořádně létat a trvá jim několik dní, než se to naučí. V této době posedávají na větvích v okolí hnízda, ale i na zemi, kde se mohou stát snadnou kořistí koček. Toto období je také pro veřejnost matoucí a spousta lidí má dojem, že takovým mláďatům je třeba pomáhat. To ovšem není pravda. Mládě pouze vysadíme na nejbližší větev a sledujeme, zda jej rodiče krmí. Pokud mládě ještě není dorostlé a vypadne z hnízda například vlivem silného větru, je možné jej vrátit zpět. Ptáci nemají příliš vyvinutý čich a lidský pach není důvodem pro to, aby ptačí matka opustila svá mláďata, jako je tomu u savců.

Mlád'ata sov a dravců

Mladé sovy, které mají ještě prachové peří, ale jsou dost velké a již se nevejdou do hnízda, posedávají většinou na jednom nebo na dvou sousedních stromech a čekají na úlovky, které jim rodiče přinesou. V tomto období se může stát, že se mladá sova dostane na zem, kde ji může snadno ulovit predátor. Pokud mládě sovy najdeme na zemi, vysadíme ho na nejbližší větev. Podobně postupujeme v případě nálezů mladých dravců. Pokud je však mládě zraněné či předčasně opustilo hnízdo (např. vlivem silného větru), kontaktujeme záchrannou stanici.

Jiříčky, rorýsi, vlaštovky

Skupina letounů je specifická tím, že je do značné míry synantropní, to znamená, že hnízdí v blízkosti lidí, a hlavně na jejich obydli, pod střechou či v otvorech fasády. Rorýsi jsou vybaveni velmi krátkými končetinami, jelikož převážnou část života tráví v letu. Proto pokud rorýse najdeme na zemi, většinou není schopen sám vzlétnout. Vyhodíme ho tedy do vzduchu a pomůžeme mu tím k snadnějšímu vzletu. Pokud se však snese znovu na zem, je potřeba mu pomoci. To samé platí pro mlád'ata vypadlá z hnízd, jejichž odchov svěříme odborníkům.

Kdy tedy mlád'ata potřebují pomoc určitě:

- **Viditelně opuštěné mládě, píská, hledá rodiče, mrtví rodiče či sourozenci v blízkosti**
- **Mládě silně napadené parazity**
- **Zraněné mládě**
- **Podvyživené, promoklé mládě**
- **Neopeřené ptačí mládě**
- **Hrozí bezprostřední nebezpečí – mládě na silnici, senoseče**

Ve všech popsaných případech platí, že dříve, než budeme jednat, je lepší zavolat do záchranné stanice, kde se poradíme, jak postupovat. Národní síť záchranných stanic najdeme na adrese: <https://www.zvirevnouzi.cz/>, kde jsou i jednotlivé telefonní kontakty.

Telefon na dispečink je 774 155 155.

Jak a čím správně topit

Lokální topeniště jsou v současné době jedním z největších znečišťovatelů ovzduší ve městech i na vesnicích. Pro zajištění co nejmenší míry znečišťování ovzduší vytápěním je klíčový výběr vhodného zdroje tepla a paliva. V kotli nebo kamnech je nutné používat pouze takové palivo, které určil výrobce spalovacího zdroje (kotle, kamen nebo krbu) a se kterým byl zdroj testován při uvádění na trh. Jen s ním bude fungovat, tak jak má. Mezi nejčastější chyby při topení patří spalování hnědého uhlí v litinových kotlích, které byly konstruovány

pro černé uhlí nebo jen koks, případně nedodržení předepsaného maximálního obsahu vody v palivovém dřevě, nebo použití uhlí jiné zrnitosti. Při nákupu paliva by měli být provozovatelé spalovacích zdrojů zvláště opatrní. Neměli by nakupovat u dodavatelů, kteří palivo skladují zjevně nesprávným způsobem. Nepřebírat palivo, které je vlhké, mohlo by dojít k jeho samovznícení. Pokud se palivo (především uhlí) po nějaké době začne rozpadat, pravděpodobně nebylo dobře skladováno. V tom případě, stejně jako když došlo k dodání paliva, u kterého máte pochybnost, zda splňuje kvalitativní parametry, je možné se obrátit se stížností na Českou obchodní inspekci. Kvalitativní parametry jsou stanoveny pro výhřevnost, obsah vody a popela, pro uhlí a uhelné brikety. Na prodávané kusové dřevo požadavky stanoveny nejsou, ale pokud výrobce deklaruje určitou výhřevnost či obsah vody, musí tyto vlastnosti být dodrženy a lze je tedy vyžadovat. Při spalování dřeva je nutné zachovat předepsanou velikost kusů a vyhnout se spalování např. dřevní štěpky v kotlích na kusové dřevo. Nejvýznamnějším parametrem kusového dřeva je jeho vlhkost. Vyšší vlhkost vede nejen k vyšším emisím znečišťujících látek, ale i ke ztrátám tepla. Horší hoření pak vede k zanášení kotle i spalinových cest (komínu a kouřovodu) a také větší spotřebě dřeva. Vyšší obsah vody v palivu vede také ke zvýšení opotřebení kotle a podporuje jeho korozi. Optimální je skladovat dřevo v zastřešeném, ale dobře provětrávaném dřevníku, izolovaném od země. Doba skladování by měla být minimálně dva roky. Dalším velkým rizikem pro provozovatele spalovacích zdrojů je spalování odpadu. To vede zpravidla jen k malé finanční úspoře, ale kromě toho, že se jedná o porušení zákona o ochraně ovzduší pod pokutou, je to především velmi nezodpovědné chování. Při spalování odpadu mohou vznikat a do ovzduší unikat nebezpečné látky. Současně je obtížné zachovat správný průběh procesu hoření. Může docházet k nedokonalému hoření, které způsobí zanášení spalinových cest. Zdroj, ve kterém je odpad spalován, může být poškozen jak přílišným a nárazovým tepelným zatížením, tak zvýšenou korozí.

K dosažení nízkých emisí současně přispívá i volba správného zdroje vytápění. V současné době jsou na trh dodávány pouze kotle splňující požadavky Ekodesignu. Jako Ekodesign se označuje požadavek na nízkoemisní provoz kotlů, podle nařízení Evropské unie 2015/1189. Současně jsou kotle (dle ČSN EN 303-5) zařazovány, dle emisí a účinnosti do tříd 1–5. Kotle 1 a 2 třídy a kotle bez uvedené třídy jsou nejhorší a jejich provoz je od 1. 9. 2024 zakázán. **Zda právě Vaše zařízení vyhovuje, zjistíte při povinné pravidelné tříleté kontrole technického stavu a provozu kotle.**

Chcete ušetřit za palivo, snížit vliv našeho vytápění na kvalitu ovzduší či méně kouřem obtěžovat své okolí, dodržujte těchto deset pravidel:

1. **Top tak, jak chceš, aby topil tvůj soused**
2. **Suš dřevo minimálně dva roky – více se ohřeješ a bude z toho méně kouře**
3. **Nespaluj odpady**
4. **Nastav regulační klapky tak, aby vzduch mohl k palivu, oheň nedus**
5. **Přikládej častěji menší dávku paliva než jednu velkou dávku za dlouhý čas (neplatí pro automaty a zplyňovací kotle)**
6. **Pravidelně čistí kotel a komín**
7. **Dle svých možností používej moderní kotel či kamna**
8. **Udržuj teplotu spalin za kotlem mezi 150 až 250 °C**
9. **Nevyhazuj teplo oknem, nepřetápěj a top jen tam, kde potřebuješ**
10. **Nebud' lhostejný k sobě ani ke svému okolí, zajímej se o to, co jde z tvého komína**

Větrné elektrárny

V současné energetické krizi a s postupujícím klimatickými změnami se zvýšil tlak na rozvoj obnovitelný zdrojů energie. Některé obce zažívají velké tlaky na výstavbu větrných elektráren, za které jim investoři nabízí nemalé finanční prostředky jako kompenzace za stavby, které na dlouhá léta negativně ovlivní vzhled nejen obce ale i širokého okolí.

Jsou občané, kteří ale Větrné elektrárny ve svém okolí nechťejí. Chtějí naopak chránit dochovaný krajinný ráz naší krajiny. Obávají se také hluku a negativního dopadu elektráren na přírodu. Oprávněně mají strach i z poklesu cen svých nemovitostí.

O souhlasu s výstavbou elektráren však rozhoduje především zastupitelstvo obce, v níž větrníky budou stát, i když elektrárny negativně ovlivní krajinný ráz v širokém okolí i na katastru okolních obcí a zasáhnou na dlouhá léta do života jejich občanů. Okolní obce a jejich občané si často musí zapojení do rozhodovacího procesu vynucovat i peticemi.

Větrné elektrárny nejsou tak levná zelená energie, jak se může na první pohled zdát. Důležité je naslouchat hlasům občanů, jelikož jsou to hlavně jejich životy, které stavby ovlivní. V obci Pchery například upozorňují na stroboskopický efekt, který točení vrtule má za jasného počasí na pozemky ve stínu turbíny v ranních hodinách.

Velkým tématem je hluk, který vydává zaprvé otáčení lopatek, dále vibrace přenášené do rezonujícího tubusu, a nakonec převodovka s generátorem, která má na hluku největší podíl. Nejnovější modely turbín se snaží pracovat s opatřeními na minimalizaci hluku. Včetně nejmodernějších modelů bez převodovky, které jsou pak znatelně tišší a jejich vliv na okolí z hlediska hluku není tak negativní, a však u nás investoři nejčastěji chtějí umisťovat hlučné modely s převodovkou, které ruší nejen lidi, ale v neposlední řadě i živočichy ve volné přírodě.

Větrné elektrárny mají negativní vliv na zvěř žijící v jejich okolí, nejvíce na ptáky, kterým ovlivňují letové trasy při migraci. Například při špatném počasí může docházet i ke střetu a úmrtí. Obětí elektráren bývají často zvláště chránění dravci, v jejichž teritoriu jsou elektrárny umisťovány. Velmi negativní vliv mají větrné elektrárny na hnízdění ptactva. Hnízdících ptáků v okolí elektráren ubývá, jelikož jsou turbínami vyrušováni. V takových oblastech je narušen ekosystém, a v důsledku úbytku dravců může dojít například k přemnožení hlodavců. Nutné je ale brát v potaz i dopady stavebních a údržbových prací. Výstavba je vinou mohutných komponentů logisticky náročná akce, kvůli které se často musí vystavět nové silnice či upravit stávající. Výjimkou není ani kácení stromů a porostů, které stojí v cestě.

Taková stavba pak neoddiskutovatelně významně a navždy změní krajinný ráz daného místa i oblasti, harmonické měřítko v krajině a v neposlední řadě negativně ovlivní kulturní dominanty krajiny.

Pro větrné elektrárny je třeba vybírat především ta místa, kde je krajinný ráz už značně narušený. Jedná se o monstrózní stavby, jejichž velikost z ilustračních záběrů předkládaných investory nelze plně pochopit. Nejbliž od nás vzdálená větrná elektrárna se nachází u obce Pchery mezi Slaným a Kladnem (vysoká cca 140 m) a další dvě turbíny jsou u obce Vrbice u Valče za Vroutkem v okrese Karlovy Vary (vysoké cca 150 m). Je ale nutné si uvědomit, že dnes už se staví elektrárny vysoké až 220 m a stále se zvětšují. Pro představu elektrárna s tubusem 150 m a lopatkou 70 m je vysoká jako 7 osmipatrových paneláků postavených na sebe.

Stavbou dvou nebo tří elektráren to vše nekončí. Stavby trvale naruší krajinný ráz v rozsáhlém okolí v katastrech všech okolních obcí, ve kterých se trvale sníží a změní krajinný ráz

ve smyslu ustanovení § 12 odst. 1 a 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů a tyto oblasti nebude dále snadné pomocí výše uvedených ustanovení uchránit od dalších pro krajinný ráz negativních staveb, které by jinak do volné krajiny nebylo možné povolit a umístit.

Česká republika podepsala Úmluvu Rady Evropy o krajině. Cílem Úmluvy je podpořit ochranu, péči a plánování v krajině a organizovat mezinárodní spolupráci v této oblasti. Úmluva ukládá jednotlivým státům začlenit krajinu do svých politik jak plánovacích, tak kulturních, environmentálních, zemědělských, sociálních, hospodářských, politiky vzdělávání, všech, které mají přímý či nepřímý dopad na krajinu na všech úrovních veřejné správy.

Alternativou pro lidi mohou být malé větrné elektrárny, které si lze postavit na pozemku a podpořit tak svou energetickou nezávislost. Na rozdíl od solárních panelů při splnění požadavků na povětrnostní podmínky, dodávají energii celoročně ve dne i v noci. Problémem je, že k naplnění svého výkonnostního potenciálu potřebují vítr o rychlosti alespoň 10–15 m/s, což je vítr, který je definován jako slyšitelný a viditelně se při něm kývají stromy. Průměrná rychlost větru v ČR je 5 m/s, tu vnímáme jako mírný vánek, což je rychlost, při níž turbína teprve začíná generovat energii. Je třeba proto zhodnotit větrný potenciál pozemku.

Dalším problémem pak může být hluk a vibrace, i když v dnešní době lze nalézt modely, které pracují tišeji a lze je umisťovat třeba i na střechy domů. Výzkum se zaměřuje na to, jak udělat větrnou energii zcela tichou, nenarušující život zvířat a bez razantní změny krajinného rázu. Doporučováno je pak v domácnostech ve vhodných podmínkách ideálně kombinovat solární a větrnou energii pro větší energetickou soběstačnost.

„Zábavní“ pyrotechnika škodí

Silvestrovská zábavní pyrotechnika je každoročním postrachem všech chovatelů zvířat. A nejde jen o psi a kočky, zvuků a záblesků při odpalování petard se bojí také zvířata žijících ve volné přírodě.

Pro člověka může být zábavní pyrotechnika fascinující zábava, pro zvířata se však používání pyrotechniky může změnit v boj o život.

Petardy a rachejtle zvířata děsí natolik, že si můžou ublížit. Například pes může majiteli ze strachu utéct. Stres z výbuchů a záblesků může způsobit, že zvíře i několik dnů nežere a má strach. Pro volně žijící živočichy takový stres v zimních měsících často znamená ztrátu potřebné energie a smrt. Chovatelé zvířat se shodují, že budou o silvestrovské noci svá zvířata hlídat a budou s nimi.

Faktem je, že zábavní pyrotechnika je nebezpečná. Nejen, že hrozí zvířatům, ale do ovzduší se uvolňují nebezpečné škodliviny, které poté lidé vdechují. Varovné je, že tyto zdraví nebezpečné látky mohou ve vzduchu přetrvávat i několik dní a kontaminovat vodu či půdu. Ohňostrojový smog představuje nebezpečnou směs sloučenin s velkým zdravotním rizikem, která by se jinak v ovzduší vůbec nemohla vyskytovat. Lidé tento mix jedů a karcinogenních látek při používání pyrotechniky přímo vdechují.

Amatérské odpalování je nebezpečnější než ohňostroje připravované profesionály. Zatímco běžná pyrotechnika vybuchuje ve výši 20 až 40 metrů nad zemskou úroveň, u profesionálních raket jde spíše o 100 metrů, kde se škodliviny mohou mnohem efektivněji a rychleji rozptýlit v atmosféře.

Chemické látky a prachové částice uvolňované při odpalování zábavní pyrotechniky jsou vysoce toxické a karcinogenní. Mají prokazatelně negativní dopad na lidské zdraví i životní prostředí, a to bezprostředně i dlouhodobě. Škodlivé zdravotní účinky zábavní pyrotechniky přitom nejvíce dopadají na děti, seniory a lidi s dýchacími nebo srdečními problémy. Na rizika především domácích ohňostrojů upozornila v tiskové zprávě v loňském roce Akademie věd ČR.

Barevných efektů ohňostrojů se docílí přimícháním konkrétního chemického prvku, který dokáže při hoření uvolnit část své energie formou specifického barevného záření. Například za červenou barvou stojí přidání stroncia a lithia, za oranžovou vápník. Zelenou barvu propůjčuje ohňostrojům baryum, žlutou sodík a modrou měď. Draslík, cesium a rubidium nebo kombinace mědi a stroncia zajišťují fialový efekt, hořčík v kombinaci s hliníkem nebo titanem barví ohňostroj do stříbrné a bílé barvy. Většina těchto kovů se do pyrotechniky přidává ve formě, která je pro člověka i životní prostředí vysoce toxická.

Lidem, kteří chtějí co nejvíce omezit negativní dopad silvestrovských ohňostrojů na své zdraví, se doporučuje, aby od nich byli co nejdále a pokud jsou doma, aby nevětrali. Lidem s dýchacími potížemi může pomoci čistička vzduchu. Důležité je také po skončení oslav co nejdříve odklidit zbytky pyrotechniky, aby se látky z nich uvolňované dál nedostávaly do půdy či vody nebo neohrožily malé děti a zvířata.

Stojí za to se zamyslet, zda používání pyrotechniky raději neopustit a šetřit tak zdraví lidí, zvířat a životní prostředí.

Povinné zálohování nápojových PET lahví a plechovek

Povinné zálohování nápojových obalů pomůže snížit množství nevyužívaného odpadu a také zmenšit znečištění veřejných míst jak ve městech a obcích, tak ve volné krajině. Ministerstvo životního prostředí připravilo zákon, který by zálohování zavedl.

Mimo kontejnery na tříděný odpad končí každá pátá PET lahev a tři ze čtyř plechovek. 400 milionů plastových lahví a 500 milionů plechovek ročně skončí v přírodě, na skládce či ve spalovně. A to samotný oddělený sběr neznamena recyklaci, u plastů je poměr zhruba poloviční a u hliníku se to nedaří téměř vůbec, jen něco přes čtvrtinu z vybraného množství. Proto má smysl zavést zálohování, díky kterému bychom měli být schopni do roku 2029 získat k recyklaci 90 % všech prodaných obalů. Náklady na jeho zavedení i provoz ponесou výrobci a dovozci nápojů, nakupující zaplatí vratnou zálohu a ta se jim zase vrátí, bez ohledu na to, zda budou nakupovat ve velkém supermarketu, v malém obchodě nebo na internetu.

Díky zálohovacímu systému se z plastové lahve opět stane „petka“, což dnes nejde, používají se znovu maximálně na výrobu mikin nebo třeba koberečků do aut. Pokud nebude zavedeno zálohování, znamená to vyšší výdaje pro obce i větší poplatek pro občany. Zálohový systém se osvědčil už v 16 zemích Evropy, další budou přibývat a ČR je tak jedna z posledních zemí kolem nás, která ještě nezalohuje PET ani plechovky a potřebujeme zvýšit míru recyklace. Navíc si přilepší i obce: ze zálohování dostanou 15 % z nevybraných záloh, což vychází průměrně 39 Kč na občana. Nenaruší se současný systém třídění, pouze se doplní pro lepší reálnou recyklaci: **třídění se totiž nerovná recyklace.**

Zálohy budou platit pro nealkoholické nápoje v plastových lahvích o objemu 0,1 až 3 litry a alkoholické nápoje do 15 % alkoholu v plastových lahvích. Dále pro všechny nealkoholické nápoje v plechovkách o velikosti 0,1 až 1 litr a nápoje s obsahem do 15 % alkoholu v plechovkách. Jediná výjimka se týká mléka a mléčných výrobků, které se zálohovat nebudou. Celkově by podle odhadů mohlo ročně systémem projít zhruba 2,5 miliardy kusů PET a plechovek.

Lahve a plechovky vykoupí obchody, benzínky i obce

Zákazníci budou s PET lahvemi nebo plechovkami zacházet podobně jako dnes se zálohovaným sklem. Při nákupu zaplatí zálohu, která bude stejná jak pro lahve, tak pro plechovky. Její přesná cena bude určena vyhláškou k zákonu, návrh počítá s výší čtyři koruny. Při vrácení nápojových obalů není nutné je nijak vymývat, důležité je, že se vrací včetně etikety, nezdeformované a nesešlápnuté, aby šlo naskenovat jejich unikátní EAN kód.

Obchodníci budou vybírat lahve a plechovky povinně v prodejnách nad 50 metrů čtverečních a také na všech čerpacích stanicích. To znamená dohromady více než 11 000 povinných míst. Dobrovolně se mohou zapojit menší prodejny a obce, ale i například stánky, školy nebo jednorázové akce. Povinnost vybírat zálohované obaly budou mít i online prodejci. V obcích nad 300 obyvatel, kde nebude ani povinné ani dobrovolné místo odběru, ho povinně zřídí provozovatel systému. Díky tomu bude systém dostupný pro naprostou většinu obyvatel.

Fungování celého systému bude zajišťovat jeden centrální operátor. Členy tohoto systému se stanou dovozci, výrobci a prodejci, kteří dohromady dodávají na trh nejméně 80 % obalů podléhajících zálohování. Operátor požádá o autorizaci, kterou uděluje MŽP na předem omezenou dobu. Ministerstvo také bude kontrolovat jeho činnost.

Obce budou moci získat finanční prostředky přímo ze zálohového systému. Jednak díky manipulačním poplatkům za odběrná místa a také budou příjemci části peněz z nevyzvednutých záloh. V případě, že operátor nesplní cíle pro sběr zálohovaných obalů pro konkrétní rok, bude muset zaplatit pokutu ve výši 200 000 korun za každou tunu, která bude chybět do limitu.

Novela zákona o obalech přinese i další novinku, zavedení recyklačního poplatku na papírové reklamní letáky. Ty by měly podle návrhu platit distribuční firmy, které reklamní materiály dodávají do schránek nebo obchodů. Obce díky tomu získají finanční prostředky na recyklaci a na odvoz kontejnerů, ve kterých odpadní letáky končí.

Letáky zatěžují obecní systémy nakládání s odpady a podílí se na znečištění, je proto nutné tuto situaci napravit. Produkce letáků je v ČR stabilně okolo čtyř miliard kusů ročně. To představuje přibližně zhruba 20 000 tun papíru ročně, které končí ve tříděném sběru nebo dokonce jako odpady na ulicích.

Každá domácnost v Česku dostane ročně až 400 nevyžádaných letáků, které mnohdy končí rovnou v kontejnerech na papír. Dnes náklady na jejich odstranění nesou výhradně obce a výrobci na ně nijak nepřispívají, a to se s novým systémem změní. Obce získají příspěvek na nakládání s odpady a v konečném důsledku ušetří peníze občanům, kteří nevyžádanou reklamu platí.

Zpravodaj životního prostředí města Rakovníka.
Vydává Město Rakovník 2 x ročně. Nепrodejné.
Organizačně zajišťuje Městský úřad Rakovník, odbor výstavby a životního prostředí
Povoleno odborem kultury ONV Rakovník č.j. 03211211286
Číslo 2/2024, datum vydání: Prosinec 2024
Tisk: DTPress – grafické a produkční studio Rakovník
Text neprošel jazykovou úpravou